

DATUM
2014-10-22
ERT DATUM
2014-08-20

DIARIENR
2014/146-4
ER BETECKNING
U2014/4873/S

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Promemorian En bättre skolstart för alla: bedömning och betyg för progression i lärandet

En arbetsgrupp inom Utbildningsdepartementet har på regeringens uppdrag tagit fram förslag som innebär att betyg ska kunna införas i årskurs 4 i grundskolan och motsvarande skolformer samt från årskurs 5 i specialskolan. Arbetsgruppen har vidare lämnat förslag på hur krav på bedömningsstöd i läs- och skrivutveckling samt matematik i årskurs 1 i grundskolan och motsvarande skolformer kan införas samt lämnat förslag till kunskapskrav i läsförståelse i årskurs 1 i grundskolan och motsvarande skolformer.

Statskontoret konstaterar att uppdraget från regeringen har varit begränsat till att föreslå hur betyg från årskurs 4, samt bedömningsstöd och kunskapskrav från årskurs 1, ska kunna införas. Statskontoret koncentrerar därför sitt remissvar på om förutsättningarna för genomförandet av reformen är tillräckligt analyserade.

Behov av utbildnings- och stödinsatser

Ökad nationell styrning är ett medel för att nå skollagens övergripande mål om en likvärdig utbildning för alla. Statskontoret delar arbetsgruppens bedömning att reformen kan bidra till ökad nationell likformighet i skolan genom att nationella betygsriterier, obligatoriska bedömningsstöd och nationella kunskapskrav ersätter lokalt utformade krav och underlag för bedömning av och information om elevens kunskapsutveckling.

Som Statskontoret påpekat i tidigare remissvar och som också konstateras i promemorian är den nationella likformigheten dock beroende av lärarnas kompetens och tillgång till stöd i betygsättningen. Statskontoret vill därför lyfta fram vikten av att utbildnings- och stödinsatser genomförs i god tid före genomförandet av reformen.

Arbetsgruppen uppmärksammar på många ställen i promemorian vikten av att betyg och bedömningar ges en formativ funktion, dvs. att resultaten systematiskt analyseras och används för att utveckla undervisningen och där

lärandet synliggörs för eleven. Detta förutsätter enligt Statskontoret att det också finns en väl fungerande kedja från läroplanerna till betygskriterier, bedömningsstöd, kunskapskrav, utvecklingssamtal, betyg, bedömningar och individuell utvecklingsplan, och att lärarna är väl införstådda med sambanden i bedömningsprocessen.

Brister i konsekvensanalys och kostnadsbeskrivning

Arbetsgruppen har bedömt de utökade kostnaderna för kommunerna av införandet av betyg från årskurs 4 till 62 miljoner kronor årligen från 2017. Kommunernas kostnader för arbetet med bedömningsstödet bedöms uppgå till 26 miljoner kronor årligen med början hösten 2015. Arbetsgruppen bedömer vidare att de utbildnings- och stödinsatser som Statens skolverk ska ansvara för kommer att kosta 10 miljoner kronor per år under 2015–2017. Som arbetsgruppen konstaterar är behovet av kompetensutveckling och administrativt stöd störst hos de skolor som enbart har årskurs 1–5. Det framgår dock inte hur många skolor det rör sig om eller hur många elever eller lärare som berörs. Statskontoret anser att det för samtliga kostnadsbedömningar saknas väsentlig information om hur kostnaderna har beräknats och vilka antaganden som beräkningarna vilar på, t.ex. antal skolor, elever, lärare, hur mycket mer tid som lärarna bedöms behöva lägga på betygsättning osv. Det är därför svårt att utifrån detta underlag bedöma om kostnadsuppskattningarna är rimliga.

Statskontoret delar dock arbetsgruppens bedömning att den kommunala finansieringsprincipen gäller och att kommunerna bör kompenseras för ökade kostnader i samband med reformen. Arbetsgruppen har emellertid inte lämnat förslag på hur statens kostnader för ersättning till kommunerna eller kostnaderna för Skolverkets utbildnings- och stödinsatser ska finansieras.

Arbetsgruppen konstaterar att förslagen berör ungefär 830 fristående skolor men att förslagen inte kommer att medföra några särskilda konsekvenser i förhållande till de kommunala skolorna. Statskontoret vill dock uppmärksamma att även friskolorna kommer få ökade kostnader för betygsättning, administration och IT-stöd. Dessa kostnader har inte redovisats i promemorian. Det är möjligt att kostnaderna för friskolorna ingår i den summa som anges vara kommunernas kostnader och att friskolorna då kommer att kompenseras via kommunerna. Om så är fallet borde det tydligt framgå av konsekvensanalysen.

Kunskap från tidigare reformer bör tas till vara

I samband med att betyg infördes från årskurs 6 i grundskolan och motsvarande skolformer påpekade Statskontoret behovet av uppföljning av reformen. En noggrann uppföljning av reformens genomförande och dess effekter på berörda (elever, lärare, skolor) efterlystes, liksom en uppföljning av kostnadsutvecklingen för skolhuvudmännen. Efter vad Statskontoret kan se har inte någon sådan uppföljning gjorts.¹ De erfarenheter som den tidigare reformen gett har därmed inte tagits till vara. Risken finns att värdefull kunskap tappas bort och att eventuella misstag kan komma att upprepas. Enligt vår bedömning hade en uppföljning av införandet av betyg från årskurs 6 kunnat utgöra ett viktigt underlag inför den nu planerade reformen. Även den aktuella reformen bör följas upp på det sätt som Statskontoret tidigare efterfrågat.

Statskontoret har i flera tidigare remissvar kritiserat utredningar för att inte ha analyserat alla väsentliga aspekter och för att reformerna getts för kort tid för genomförande. Skolan har på senare år varit utsatt för ett högt reformtryck vilket ställer extra stora krav på att det finns ett ordentligt beredningsunderlag när ytterligare reformer ska genomföras.

Generaldirektör Ingvar Mattson har beslutat i detta ärende. Utredningschef Marie Uhrwing och utredare Sara Sundgren, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Ingvar Mattson

Sara Sundgren

---

¹ En särskild utredare har dock haft i uppdrag att bedöma när de åtgärder som vidtagits från 2007 och framåt, däribland införandet av betyg i årskurs 6 från höstterminen 2012, kan förväntas få avsedd effekt (dir. 2012:53). Utredaren har redovisat sitt uppdrag i delbetänkandet *Det tar tid – om effekter av skolpolitiska reformer* (SOU 2013:30).